

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem& perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.IX. De conversatione cum proximis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54750)

scitu & approbatione tuorum Superiorum, *gr̄is*, ad affectum magis magisque purificandum altè in animum immitte illud S. P. N. monitum, ut scilicet assuescant nostri loquelæ veri Religiosi, mundoque mortui, adeoque non dicant aut cogitent se habere, sed habuisse parentes, fratres, consanguineos. Sicut enim mortuus *corporaliter* affectum erga carnem & sanguinem ampliùs non sentit, ita affectus in civiliter mortuo saltem erit moderatior erga id, quod se habuisse, non autem ampliùs habere se cogitat.

§. IX.

De conversatione cum proximis.

DUm foras itur ad conversandum, fructificandum, mente volvi possunt mox hæc, mox illa ex sequentibus: *Notam fac mihi viam, in qua ambulem, quia ad te levavi animam meam.* Pl. 142. *Quis sapiens, & disciplinatus inter vos, ostendat ex bona conversatione operationem suam.* Jacob. 3. *Dominus custodiat introitum & exitum meum ex hoc nunc & usque in seculum.* Psal. 120. *Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injustitia.* Pl. 118. *Exibit homo (Societatis) ad opus suum [conforme sublimitati vocationis suæ] & ad operationem suam usque ad vesperum.* Pl. 103. Juxta regulas, quæ inutiles, vanas, sensuales, aut temporis fallendi causâ assumptas vetant conversationes. *Ab omni via mala prohibui pedes meos, ut custodiam mandata tua.* Pl. 118. *Utinam dirigam*

rigam

rigantur via mea ad custodiendas justificationes tuas. Ps. 118. Deduc me, Domine, in viam tuam, & ingrediar in veritate tua, latetur cor meum, ut timeat nomen tuum. Ps. 85. Vera cordis latitudo consistit in eo, quod omni actioni, conversationi conjunctus sit metus filialis erga DEUM. Qui cogitaverunt supplantare gressus meos, juxta iter scandalum posuerunt mihi. Ps. 139. Dum sine socio & teste vitæ eos accessi, vel cum iis egi, NB. quia in hoc libello nil quæro aliud, nisi ut inculcem principia instituto nostro conformia à juvenuta in senectam & mortem usque, in omni opere quotidiano observanda, plurimùmque sæpè temporis conversando cum proximis transigitur; perquam utile judicavi, hinc quoque digressionem aliquam hunc in finem facere.

ANIMADVERSIO VI.

Circa conversationem cum proximo.

Cum occasio se dat, dicebat S. P. N. teste Ribad. L. 1. c. 16. *familiariter, & ex aquo loco discurremus, atque homines ad odium peccatorum, amorémque probitatis hortamur.* Et sanè aptissimum ad hoc medium est conversatio, familiaréque cum proximo colloquium, sive id impendatur instruendo fideles ac infideles in rebus ad fidem & animæ salutem pertinentibus, sive consolando afflictos, sive inveteratos peccatores emolliendo, & mortales inimicitias extinguendo, sive incarceratos, & ad mortem damnatos roborando, sive ægris ac moribundis assistendo, sive

five per visitationem amicam benevolentiam eorum conciliando, augendo, conservando, per quos multum mali impeditur, multum boni, salusque animarum procurari potest. Totius rei cardo in hoc vertitur, ut per conversationem quamcumque finis à S. P. N. intentus & intendatur, & attingatur. Hinc (dum te domi subinde recolligis, & minimè, ut Cato dicere solebat, otiaris, dum vel maximè otiosus esse videris) morosè rumina observanda circa hæc quinque puncta. 1. Intentionem. 2. Qualitates in conversante requisitas. 3. Qualitates discursuum. 4. Observanda circa tempus. 5. Circa modum.

Intentio conversantis.

I. PER se patet, quòd cum proximo conversans aliam intentionem habere non debeat, quàm quâ quærit ultimato DEI gloriam, & spirituale bonum proximi. Ut Christus, dum anno ætatis trigesimo cœpit agere cum proximo, circumire civitates & oppida, prædicare regnum DEI in Synagogis & conventibus publicis & privatis domesticos inter parietes; duplicem intentionem hanc indefinenter declaravit his verbis: *Non quero gloriam meam, sed eius, qui misit me. Venit Filius hominis querere, & salvum facere, quod perierat.* Intentio hæc tanquam basis & fundamentum, cui vita Apostolica innititur, à S. P. N. nobis in aureo exercitiorum libro, in binis illis celeberrimis meditationibus de regno Christi, & de duobus vexillis solidè inculcatur,

Hinc

Hinc bene notanda est differentia inter conversationem in genere, & illam, quæ in specie inter ministeria Societatis numeratur. Si vagaris foris, curris à mane ad vesperam per domos, ut tempus fallas, amicos, consanguineos invisas, notitias novas contrahas, hoc vel illud temporale emolumentum capias, nova audias, sensualitati cuicumque demum indulgeas; nec movet te gloria DEI, aut utilitas spiritualis proximi. Conversatio tua sæcularis est, contra regulam & constitutiones peccas, ut invictè probat Suar. Tom. 3. de relig. Tr. 10. L. 9. & tibi melius esset, sociòque tuo, si pretiosum tempus, quod intereà inutiliter elapsum est, domi cum aliquo coronæ cœlestis augmento fuisset impensum. Fuisset etiam melius prospectum temporali emolumento domûs [quod, nisi degener & ingratus esse vis, tibi æquè benè, ac cæteris cordi esse debet] si frater per te inutilibus ejusmodi visitationibus distractus, laborâsset in officina sua, & sanè, successivè & paulatim magnum inde domui causatur damnum. O quàm benè & verè dixit S. Franciscus Borgias, illos juxta mentem Instituti conversari foris, & prout ministeria Societatis exigunt, qui libenter manent domi sive spirituali, aut corporali exercitio, sive studiis occupati. Hi enim, dum quasi inviti exeunt, & etiam urbanitatis causâ, amicos vel consanguineos invisunt, purificant intentionem, & principaliter ac ultimato fructum aliquem spirituales intendunt. Hoc ergo tuum sit à juventute principium, conversatio mea cum proximo nunquam erit alia, quàm
quæ

quæ inter ministeria Societatis recenseri meretur. Semper in ore & corde erit illud supra memoratum Pl. 103. *Exibit homo [Societatis] ad opus suum* (conforme sublimitati vocationis suæ) *& ad operationem suam [conversationem, quatenus est ministerium Societatis] usque ad vespertam.*

Qualitates Conversantis.

add. **Q**ualitates, quæ cum fructu conversatorio inesse debent, ad sex circiter capita reducuntur. 1. Debet esse sincerus, apertique pectoris; non tamen abusivè simplex. 2. Ad cuius serviendum promptus; non tamen familiarum certarum mancipium, seu, ut vulgè dici solet, faciendarius. 3. Non tetricus, agrestis, critirii proprii, affectatè, insipidè serius; sed affabilis, humanus, facilis, & intrà limites religiosæ modestiæ hilaris. 4. Solidè doctus, & in vario scibili versatus; non tamen jactabundus. 5. Cordatus ac generosus, non superbus. 6. Non dominativus, impetuosus, impatiens, sed amabilis, patiens, mansuetus. 7. Demum temperans, providus, circumspectus in cibo, potu, discursibus; maximè, dum de Principibus, Magistratibus, Religiosis, & in cuiuscunque proximi præjudicium sermo ingeritur.

Hæ qualitates, in ordine ad bona formanda principia practica, merentur explanationem aliquam.

Expla-

Explanatio puncti 1mi.

TEste Historico Societ. p. 2. l. 6. à n. 47. *Quod in ore formoso est hilaritas, hoc est in virtutis quasi vultu simplicitas; nihil enim ita blandum & amabile, ut candidum & apertum, & cui te securus credas, ingenium: ut nescius cuiquam nocere, & cuius prodesse paratus animus. Sicut econtra, qui sophisticè loquitur [nec sincerus est in agendo loquendo, tot mendaciis aut technis, quot complimentis obnoxius] odibilis est, omnique re fraudabitur (etiam bona, quam intendit) eo quod non sit illi data à Domino gratia. Eccl. 37. Quia abominabile Domino cor pravum, & voluntas eius iniis, qui simpliciter ambulant. Proverb. 11. Et sanè reflexionem meretur, quod Christus, qui in omnibus quatuor Evangeliiis ad eò se mitem ac mansuetum omnis generis peccatoribus exhibuit, ad eò contra hypocritas, & duplicis ac lividi cordis homines detonavit, vocando eos sepulchra dealbata intùs plena serpentibus, filios diaboli, & in uno Matth. 23. cap. Pa illis æternùm octies comminando.*

Dixi, ad qualitatem primam pertinere, ut quis sit *sincerus*, non tamen *abusivè simplex*: nam genuina sinceritas & simplicitas juxta illud Christi: *Estote prudentes, sicut serpentes, & simplices, sicut columba*, non excludit prudentiam & sagacitatem, quâ quis novit distinguere veros amicos à falsis: nec facilè credit viro aut mulierculæ, qui peregrè venientes, aut id simulantés varia addu-

addu-

adducunt testimonia perillustris suæ stirpis, instructionem pro conversione ad veram fidem postulant, & plus non intendunt, quàm ut à bono ac simplice Sacerdote nummos extorqueant, commendatitias accipiant, & sic unum æquè ac alterum decipiant. Abusivè simplex est, qui à talibus sibi finit imponi, sicut &, cujus improvido, omnia, quæ in buccam veniunt, effutire, & cuncta, quæ ab eo petuntur, in se suscipere solito genio abutuntur astuti sæculares ad hæc illa, quæ domi fiunt, expiscanda, ad hæc illa apud hunc, illum exequenda. Ejusmodi incantationibus, etiamsi liberalis accedat refocillatio, oportet instar aspidis surdæ obturare aures: *Estote prudentes, sicut serpentes.*

Explicatio puncti 2di.

Instituti nostri est, sine cujusquam NB. offensione, quantum fieri potest, omnium in Domino inservire commodis, ait S. P. N. p. 6. Const. c. 3. clausula addita: *Sine cujusquam offensione.* Satis innuit, quòd ea talia esse debeant, quæ bonum spirituale proximi mediatè saltem attingunt, nullique invidiæ, justæ abalienationi, aut crisi hominum prudentum subjacent. Prospicere commodis etiam temporalibus afflictarum familiarum, juvare capaces & bonos homines, ut conformiter statui suo possint vivere, prospicere viduis & pupillis, ut panem habeant, aut ad id perveniant, quod de jure illis debetur, laudabile est, virilèque factum. Sed omnia fieri de
ben

bent *sinè justa NB. cujusquam offensione.* Quòd si jam, ut tibi aut consanguineis tuis peculium compares, aut quia ab his, illis liberaliter habearis, sis familiarum certarum mancipium aut faciendarius, lites dirigis, ad lucrosa honorifica officia hos, illos promoves, artibus tuis & commendationibus, per quas alii viri boni, & sæpè capaciores excluduntur, & posteris suis immortale odium aut abalienationem erga Societatem inspirant; dignus non es togâ, quam gestas, nec consortio tot generosorum hominum: qui, sicut omnia reliquerunt in sæculo, ita sæcularium artificia nolunt reassumere in Religione; sed memores sublimis vocationis suæ, non quærunt placere hominibus etiam primariis, multò minùs in turpi mancipatu iis inservire: sed quærunt, quæ sunt JESU CHRISTI. Quòd mundus opinionibus regatur, & sæpissimè erret, hoc ad vivum experiuntur, & mirantur Superiores, aliique prudentes viri religiosi, quando hunc vel illum confratrem, cujus talenta, doctrinam, imbecillitatem, genium, defectus optimè nòrunt; vident præ aliis æstimari & extolli. Mirari desinunt, quando deregitur, hoc fieri aut factum esse, propter meum & tuum frigidum illud verbum, imò & ipsi sæculares quando votis eorum factum est satis, & demum recogitant corde, hæc, illa degenerare à præcellis cogitationibus filiorum DEI; ejusmodi faciendarios fastidiunt, & despiciunt, quibus usi sunt, non secùs, ac homo indigens igne, quem, si aliter habere non potest, etiam quæ-

C

rit

rit sub foetente & sordido cinere, quem igne accepto pedibus proculcat.

Explanatio pancti 3ⁱⁱ.

Quia virtutis exercitium, utpote naturali propensione, & corruptæ naturæ contrarium, per se difficile est. Certè id per luridum ac teretricum vultum, iudicii proprii pertinaciam, agrestiores mores, aut insipidam quandam Cantonianam gravitatem, & quidquid affectatum est, non persuadetur, si, sive ratione indolis, sive educationis quoad hæc tibi inest vitium, meretur virtus aut opus bonum, quod alteri vis persuadere; meretur proximi, apud quem vis fructificare, salus, ut tibi per praxin examinis particularis, de quo egi animadversione tertiâ, per humilem defectuum tuorum, qui à Superiore vel bono amico indicantur, agnitionem & emendationem vim inferas, & neutiquam in sensu abundes tuo. Hos defectus si corrigerent, vel iis carerent omnes ii, qui humili loco nati in Ecclesia Dei præfulgent Dignitatibus ac Prælaturis, plus quoque boni apud suos, apud externos proque communi bono efficerent. Illud enim Prov. 26. nimis quàm verum est: *Vidisti hominem sapientem sibi videri, magis illo spem habebit insipiens.* Sicut autem nemo major est stultus, quàm qui est, & se talem esse non agnoscit; ita nemo magis agrestis, insipide sapiens, teretricus, invisus, abundans in sensu suo est, quàm qui ejusmodi nævos longiùs à se abesse putat.

rat,

tat, quos alii ad nauseam in ipso deprehendunt. Nec imaginari tibi satis ad vivum potes, quantopere displiceas moderato & cordato viro, si inter disputandum de lana caprina advertat in te idolum criticii proprii. Fel, quod virtuti inesse videtur, amabilis & gratæ conversationis saccharo condiendum est; hinc aliorum iudicio genio te accommodare, urbanus, politus, affabilis, etiam facetus, & in conversatione amœnus esse debes, ita tamen, ut hæ omnes qualitates ab omni furo & vanitate sejunctæ sint, seque contineant intrâ limites religiosæ modestiæ; quæ externa hominis membra, eorûmque compositionem, mores & actiones juxta statûs cujusque decentiam moderatur; & facit r. ut sit mundities in vestibus, moribus, actionibus, non quæ Aulicisimum aut sæculum sapiat; sed quæ & nesciat agrestem inhumanamque negligentiam, & simul in religiosam cadat gravitatem. *Ornatus & sordes*, ait S. Hieron. *pariter fugienda sunt, quia alterum delicias, alterum gloriam redolet.* Et S. P. N. *Paupertatem semper amavi, sorditiem nunquam.* 2. Religiosa modestia cavet, ut nil affectati sit in moribus, loquelâ, motu membrorum: nam teste Hieron. *nil fucatum placet, motum natura informet, si quid in natura vitii est, industria emendet, ut ars desit, non desit correctio.* Et hinc, cum nemo careat suo nisi, illa laudabilis est amicitia, quam inter se duo trësve colunt, ut unus alteri ex mutua confidentia defectus suos sive à natura educatione ingenitos, sive à consuetudine in actione,

ne, dictione, conversatione contractos aperiat, 3tio demùm modestia providet, ut hilaris gemitus mentisq̄ serenitas ita semper ex vultu, discursu, modoque agendi eluceat, ut simul tamen nulla appareat leporina qualitas, risus immodicus, levitas, aut nimia animi effusio, vel mimicus genius, ne illud Bern. ad Eugenium in te quoque vibrari possit: *Fædè ad cachinnos moveris, fædiùs moves.* Ejusmodi mores non ædificant simpliciores, & sagaciores viròsque graves statim offendunt, sicque perit æstimatiò, sinè qua impossibile est, ut solidi quid conversatione tuâ efficias. Est & istud hoc in genere multiplici probatum experienciâ, quòd vix aliud humanæ mentis vitium minùs ad correctionem sit idoneum, quàm mimici esse genii; & seria in jocos vertere ac pueriles risus. Talis manet *puercentum annorum*, & si ipse ideò vix corrigendus sit, quomodo cum fructu alios in conversatione corriget? nemo enim dat, quod non habet. Prætexunt ejusmodi genii homines, Apostolum ad Philip. 4. iteratò dicere. *Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete.* Sed advertant ipsum in continenti subjungere: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

Explanatio puncti 4ti.

Quàm divinus conceptus, quàm sancta & salutaria in ordine ad proximum juvandum S. P. N. desideria! ut filii ejus non tantùm fundamentaliter iis sint exculti scientiis, quæ in scho-

scholis addiscuntur. Sed ut etiam in omni scibili versati cum navita de ventis, de tauris cum aratore, de agris cum agricola, de bello cum milite, de mechanicis cum variis opificibus, de historicis cum rerum istarum studiosis; uno verbo de iis, quæ genio, professioni, propensione cujusvis, cum quo agunt, arident, discurrere, & sic paulatim animum ejus lucrari possint. Nam verè homines sæpè animales potiùs sunt, quàm spiritualis capaces ratiocinationis. Hinc necessum est eos escâ, quam appetunt, attrahere, ut ad æternas veritates altiùs in animam immittendas sensim disponantur. Ità Salvator noster discurrendo de aqua cum Samaritana eam paulatim docuit credere in fontem vivum, & promissum in Scripturis Messiam, Ità S. P. N. & ejusdem cum eo Spiritûs S. Xaverius de variis loquendo, quæ iis, quibuscum conversabantur, grata erant; sub finem discursûs reservados æternarum veritatum aculeos infigere solebant, & in hoc sensu intelligendum est illud 2. Cor. 12. *Dolo vos cœpi.* Sed cavendum est, ne omnigenæ, quam possides, scientiæ artique varix ac eloquentiæ conjuncta sit noxia tuî ipsius existimatio. Quæ si foras erumpat in jactantiam, æstimationem minuit, & animum proximi à te abalienat, sicque, quod unâ manu ædificatur, altera destruitur.

* *
*

C 3

Eplica

Explanatio puncti sti.

Meticulosus, pusillanimis, inconstans, sensualis, propriusque inhians commodis non est aptus ad magna: *Qui* quærit ea, *quæ sunt* *7* *ESU* *Christi*, cordatus sit ac generosus, necessum est, quod consistit *primò* in hoc, ut te ipsum non quæras, libertatem Apostolicam non perdas, nec ulli ob munuscula, hos, illos favores obnoxius sis, ne tibi aliquando à supremo Archistratego milites suos coronaturo objici possit. *Recepisti mercedem tuam*, scilicet vilem illam, quam tanquam ignavus Christi miles à mundo hoc experiisti. *2dò*, ut eandem animi magnitudinem & æquabilitatem retineas, sive agas cum benè, sive cum malè erga Societatem affectis, sive amico, sive torvo excipiâre vultu, nec animum ob successum minùs prosperum despondeas, vel ob labores, & occurrentia tædia à bono opere pro gloria DEI & animarum salute inchoato desistas. *3tiò*, ut, dum convitiis, sarcasmis impeteris, nôtis distinguere eos, qui ex malo erga Societatem animo, & qui ex curiositate [ut genium tuum, & à qua parte debilior sis, explorent] varia criminantur. In ejusmodi occasionibus *habeat responsum tuum caput*, *Eccli.* 32. & vide, ut, si quid silentio melius habes, cordatè cum phlegmate in numero, pondere & mensura eloquaris, ità ut juxta *reg.* 16. *Concion.* *nec sancta libertatis, nec bonæ de te conceptæ existimationis, quæ ad fructum colligendum*

De operibus quotidianis. § 5

necessaria est, opinionem amittas; & simul tamen juxta reg. 18. religiosam modestiam & humilitatem, cui ex intimo cordis affectu studere debes, in omni actione praeferas. Nam sine demissione animi, ut docet S. P. N. apud Turcelin. L. 4. c. 17. germanaque humilitate non tibi, aliisque prodesse poteris, non DEO carus eris, imò illud (solebat idem S. P. N. dicere) pro certo tenemus, multò magis veram submissionem ad salutem & conversionem animarum valere, quàm humanam auctoritatem vel cum tenuissima ambitionis aut arrogantis suspitione conjunctam. Hinc cui ex splendidis officiis aliquid adheret vanitatis, minùs sapè boni faciet, quàm simplex frater.

Explicatio puncti 6ti.

ANte omnia cave, ne genius quidam dominativus, acer, impetuosus, impatiens, ad invectivas, scominata pronus in te appareat. *Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina,* ad Tim. 4. ut ille, quibuscum agis, omninò persuasi sint, te nil dicere aut agere, nisi ex vero erga eos amore, & spiritu genuino Christi, qui fulgura & fulmina evocantes è cælo Discipulos increpavit, & hanc perpetuò iis lectionem dedit: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Quod à DEO est, cum humilitate & obsecratione imperatur: quod autem ex potestate, cum furore & perturbatione, à maligno est, agebat quidam Senex in vit. PP. L. 5. c. 15. & Aug. Tr. 7. in Epist. 1. Joann. c. 3. *Semel breve*
C 4 *tibi*

tibi praeceptum praecipitur: Dilige, & fac, quod vis. Sive taceas, dilectione taceas, sive clames, dilectione clames, sive emendes, dilectione emendes, sive parcas, dilectione parcas; radix sit intus dilectionis: non potest de ista radice non bonum procedere. Alitè in cor immitti à quovis nostrorum meretur, quod Lanc. narrat B. Magdalenas de Pazzis à Deo ostensum esse: se scilicet in Spiritu S. Joan. Evang. & S. P. N. Ignatii mirè sibi complacere, quòd uterque conatus sit per viam amoris homines ad suum ultimum finem perducere, hancque complacentiam sibi toties renovari, quoties S. Ignatii filii eundem modum in convertendis peccatoribus tenent, & observant mansuetudinem in corde, modestiam in lingua, Nec satis exprimi potest, quomodo ejusmodi genio praediti cordibus hominum dominari possint. Hinc, sicut aptissimi sunt ad fructuosè conversandam, ita & ad alios gubernandos. Sicut econtra, qui dominativus est ac praecipuus, utcunque aliàs doctus, ingeniosus, in spiritualibus versatus sit, ad regendum ineptissimus est: & tamen homo talis nescio quam sibi de se ipso sapè ideam format, putat se esse terribilem aliis, magnaque efficere posse; sed alii vel ipsum irrident, vel, si caritate, ut decet, pleni sunt, magnam habent cum Sicophanta compassionem. Interim cogitant illud Isai. 15. 16. *Moab superbus est valde: superbia ejus, & arrogantia ejus, & indignatio ejus plus, quam fortitudo ejus.*

Expla-

Explicatio puncti 7mi.

DE temperantia in cibo ac potu vide supra animadversione quartâ, hinc paucis explico, quàm temperans, providus, circumspectus esse debeas in loquela, dum de Principibus, Magistratibus, Religiosis, & in cujuscunque proximi præjudicium sermo est. Dum aliorum fama arroditur, vel dextrè declina discursum aliò, vel, si hoc non potes, saltem de tuo nihil addas; nam, qui ex præsentibus sagacior est, facilè advertet, te ululare cum lupis, cum quibus esse cupis, & quod in horum vel illorum gratiam loqueris de alio, idem te quoque facturum aliâ occasione de ipsis, adeoque tibi fidendum non esse. Cave etiam, ne quid propales in præjudicium proximi. *Audisti verbum adversus proximum tuum? commoriatur in te fidens, quoniam non te dirumpet.* Eccl. 19. In iis, quæ defendi non possunt, imitare S. P. N. qui teste Ribad. si aliquid ob rei atrocitatem excusare omninò non posset, dicebat: *Nolite judicare ante tempus. DEUS solus intuetur cor; Domino quisque suo stat aut cadit.* Laturus autem gravissimam censuram solebat dicere: *Ego quidem hoc non fecissem.* Jam cum sigillantur Principes, Magnates, Magistratus, cave, ne quid præcipiti impetu effutias: *Diis non detrahes. Aves portabunt vocem tuam, & qui habet pennas, annuntiabit sententiam.* Eccl. 10. scilicet tuam,

C S   sen?

sensumque ac dicta tua. Demum, cum astuti
 sæculares sæpè contemptim loquantur de variis
 Religiosis, ad explorandas affectiones aut pas-
 siones tuas, de Confratribus, & omnium alio-
 rum Ordinum Religiosis semper honorificè lo-
 quere [ad quod, non obstantibus discipulis, am-
 plissimam præbet segetem omnium Ordinum à
 DEO institutio, doctissimorum & sanctissimo-
 rum virorum copia, qui usque ad mortem, et-
 iam ultimam sanguinis guttam, pro DEO & Ec-
 clesia insigniter laborarunt] ut sæculares inde
 colligere debeant, quòd *contentiones, emulatio-
 nes, animositates, dissensiones, detractiones, su-
 surationes, inflationes* 2. Cor. 12. nec sint inter
 nos invicem, nec inter nos & quoscunque Reli-
 giosos alios. Si hoc quidam ex ipsis sive ore,
 sive, quod pejus est, calamo non servent: quid
 ad te? ipsi viderint, quibus se peccatis caudatis
 implicent. Convitia convitiis reddere mulie-
 rum lotricum est, & insulsæ plebis, non viri,
 & maximè Religiosi; qui illud S. Bern. in ore &
 corde semper habere debet: *Non veniat anima
 mea in consilium illorum.* Si istam animi mode-
 rationem non habes ab educatione in sæculo,
 ostende te habere ab educatione in Societate,
 quam ab ipsis Novitiatûs primordiis velut notam
 teste Lancic. Societatis characteristicam tibi in-
 culcavit, ut nunquam scilicet contemptim, sed
 semper laudabiliter loquaris de Religiosis aliis,
 qui, licet diversis viis, ad eundem tamen tecum
 vi professionis suæ tendunt terminum, & per-
 fectionem sectantur Evangelicam. Crede mihi,
 ubi

ubi talis te oris ac famæ, virtutis & prudentiæ esse perspexerint sæculares, plurimum apud eos boni efficies. Multiplex id experientia docuit cum magna Societatis commendatione, pro qua si genuinum habes zelum, *vincendo in bono malum*, zelare debes ad exemplum D. N. J. C.

Qualitates discursuum.

3tio. **Q**ualitates discursuum in conversatione cum proximo formandorum breviter perstringo illo Apost. ad Philip. 4. *Quæcumque sunt vera* (non exaggeratoria, non adulatoria, aut nimium conniventia, non supersticiosa, & fabulis proxima) *quæcumque pudica* [non infulsi aut scurriles joci aut nugæ, nam nugæ sæculares, teste S. Bern. in ore Religiosi sunt blasphemix] *quæcumque justa* [juxta sanam ac solidam doctrinam, nec in præjudicium tertii] *quæcumque sancta* [ex Scripturis, Ascetis desumpta] *quæcumque amabilia.* Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Si usus, ait magnus ille Basilius, *inciderit aliquando, ut sermone ad hilaritatem excitemur, danda omninò opera est, ut spiritali lepore referta sit oratio nostra, & Evangelico sale condita, ut recte, qua interius sit, sapientia gratum foràs odorem aspiret, dupliciterque Auditorem & animi relaxatione, & intelligentia festivitate delectet*] *quæcumque bona fama, si qua virtus, si qua laus disciplina* [ex omnigenæ scientiæ ac virtutis armamentario deprompta, quæ Societatem commendant, & ad majorem DEI

gloriam, ac proximorum salutem propagandam deserviunt] *Hæc cogitate & tractate.* Usque huc aureum Apostoli monitum. Cui subnecto ea, quæ ad instructionem nostram in ordine ad discursum cum proximo, narrat Ribad. de S. P. N. in ejus vita: *Sententiarum erat gravitate plenus, non verborum copiâ, & simplex potius videbatur narratio, quàm amplificatio ac contentio, quæ pondus habebant; iis multùm inhærebat. Tanta erat in sermone ejus gravitas ac efficacia, ut non tam humana, quàm divina haberetur. Pervicaces ac ferreos ita paulatim suo faciebat obedientes imperio, ut ipsi se, suamque mutationem sæpè mirarentur.*

Tempus conversationis Apostolica.

4to. **C**irca tempus alloquiorum & visitationum sunt observanda tria.

Primò, Visitationes non debent esse nimis frequentes, nec nimium protrahi; nam juxta Greg. Quò quis amplius in secreto contemplationis latuit, verbi divini thesauros ad eos, qui se expectant, ditiores trahit. Justò crebrius excurrens meritò judicatur temporis fallendi, aut alterius sensualitatis gratiâ id facere; maximè, si socium confidentem quærat. Non tantùm falluntur sæculares, si eos cæteris meliores judicent, quibus pedes continuò ad excurrendum pruriunt; sed & ipsi, dum magis magisque eos incipiunt nôsse, errorem suum corrigunt, & sic ex frequentibus alloquiis non aliud reportas præmium,

mium, quàm jacturam aut diminutionem auctoritatis & famæ, quam aliàs habebas; præterquam quòd per nimias excursions tuas lociis crees tædium, & si coadjutores temporales sunt, domui damnum, si scholastici, iis quoad profectum in studiis noceas. Quòd si jam prætereà nimis diu, sive foris, sive domi ad portam, colloquium protrahas: sæpè cum sene illo Eremicola ingeminare debebis: *Quoties inter homines fui, minor redii.* Excident etiam subinde verba improvida, vel saltem nullius ponderis; advertentur mores minùs decentes, aut alii defectus, & quanquam discretio dicet ac prudentia, quòd alloquium protrahi debeat cum scrupulosis, pusillanimibus, vario agitatæ phantasmate, aut alias ob causas longiori instructione indigentibus, maximè mulieribus. Negari tamen non potest, quòd illarum multæ à laudabili Majorum consuetudine deflexerint. Olim DEO devotæ animæ singulis mensibus instructionem aut documentum quoddam circa progressum in virtutibus à Confessariis suis expetebant, & huic domi se continentibus insistebant. *Orationi, juxta S. Hieronymi monitum, succedebat lectio, lectioni opus manuale, & sic dies unus excipiebat alterum.* Hæ magnæ fuerunt plurium Collegiorum Benefactrices: *Circumornata, ut similitudo templi, promptuaria eorum plena, filia Regum in honore, filia Tyri in muneribus.* Jam nullo nec spiritali, nec temporali emolumento habentur subinde crebriora & protractiora colloquia cum magna pretiosi temporis jactura.

Diceres modernas præ præcis perfectiores esse, quia hæc unâ in hebdomade Communionem contentæ erant; istæ ferè indies confiteri, communicare, & præterea alloquio, si Superis placeat, spirituali quotidie cibari volunt. Sed ut ad fundum veniatur, quæro, an minùs etiam capitis sui, his, illis passionibus obnoxia sint? *Quàm multa facis illita, qua luce purgentur Christe tuâ!* P. Mutius ingenioso sarcasmo litteris olim Româ datis perstrinxit illos, qui magna excelsoque instituto suo conformia perpetrâsse se autumant, si horas multas in alloquio fœminarum sive domi, sive foris insumant, & in memoriam refricat illud S. P. N. dictum, magis scilicet te pro gloria DEI & animatum salute laborâsse, si unum virum, qui familiam exinde suam in timore Domini educabit, convertas, quàm si viginti mulierculis de die in diem devotiunculas, & spiritualia documenta communices. Ad hæc in protractiore colloquio non semper oratur rosarium, hoc est, è penu spirituali non semper materia discursuum depromitur. Nunquid intercurrunt subinde saltem ad profectum in spiritu non contribuentia? Vir es, & non mulier operarie Societatis JESU, & ut ostendas naturam in te non errâsse, virilis animus induendus est. Quodd si jam protrahere discursum debes cum fœminis, quia narrant tibi revelationes, imaginarias visiones suas, & quodd v. g. sub certis conditionibus redimere possint animas ex purgatorio, hæc, illa velit fieri Deus, hæc, illa ipsæ vel in corpore, vel in anima patian-

tian.

riantur. Si prætereà aliæ morbum caducum, circumfessionem, infessionem, obfessionem à Dæmone simulare, aut fingere possint, & tu in ejusmodi labyrinthum inconsulto ac protracto sæpiùs colloquio & visitatione te induci sinas; Jam te DEUS adjuvet, & sanctum ejus Evangelium. Superi! quot fraudes ac imposturas contigisse scimus! quæ retia tenduntur ad Confessarium decipiendum, aut etiam ad pervertendum explicato in confessione vel alloquio tentationum carnalium modo à muliere impudica, cui ad turpiaejusi modi vivaciùs phantasiæ imprimenda malitia acuit ingenium. Hæc nemo meliùs capiet, quàm is, qui multa scit experienciã sive propriã, sive aliorum, cum quibus ex officio agere debuit, juniores & inexperti nondum apertum habent oculum S. Antonii, quo vidit retia tot tendi ab illo, qui fuit nequam & latro animarum ab initio, ut vix ex iis se quis extricare possit. Sed macte animo! his non irretitur, qui domi solidè occupatus, & spiritualia non negligens, nec crebriora, nec protractiora amat colloquia, quàm vi regulæ fas est, qui sanæ Theologiæ, totiésque iteratis Superiorum ordinationibus in impresso ac scripto datis, & cum primis prudentissimæ juxta ac sanctissimæ voluntati S. P. N. Ignatii morem gerit de cauta cum socio ac teste vitæ, quantum possibile est, cum sequiore sexu conversatione. Juvat hinc reflectere, quod idem Sanctus occasione, quâ post longum cum devota fœmina colloquium ad cubiculum redux exiguum temporis
per

per multas horas impensi fructum animadvertit, commotus quoque fuerit ad lege stabili præcavendum : ne Societas Ordinis sui religiosas haberet, aut etiam aliarum Monialium spirituales curam ex introducta aliqua consuetudine, obligatione, vel quasi ex officio in se susciperet. *Hec meditare, & in his esto, ut, cum omnia caritatis obsequia omnibus & singulis utriusque sexûs præstare non possis, ea facias, quæ menti S. Fundatoris, & instituto tuo maximè sunt conformia, & hoc tuum inconcussum sit & maneat principium (O quis mihi det, ut sermones mei scribantur stylo ferreo, & plumbi lamina, vel cæte sculptantur in silice)* ut nullam aliam sub quocunque demum proximum juvandi prætextu perfectionem, quam, quæ ejusmodi est, confecteris. Demum hâc occasione simul noto, quod in iis, quæ lemures, præstigia, veneficia, artes magicas, homines à dæmonibus obsessos, &c. concernunt, cautè quoque, providè, & ex consilio prudentiorum, imò nonnisi ductu obedientiæ, vel expresso etiam Superiorum mandato agendum sit. S. Borgias rescripsit olim Româ, nostræ vocationis esse, ut diabolum ex animabus non corporibus expellamus.

2dò. Opportuno tempore visitationes institui debent, maximè si seria & talia tractanda habes, à quibus ingens spirituale dependet emolumentum, & idè præviè, quodnam opportunius sit tempus, explorandum, quale non est, dum quasi cæcè & inconsultò domum intras, ejusque Dominus in gravi perturbatione vel labore,
aut

aut studio multiplici, vel in grato est amicorum consortio, quos ad festiva secum gaudia, aut ludos domi celebrandos invitavit, à quibus non nisi cum violentia & indignatione abstrahitur. S. P. N. cum teste Ribad. Principem aliquando virum accedere vellet, ejusque conveniendi copia opportuna non fieret, 24. horas jejunus expectavit, ut bene gerendæ rei occasionem commodam, & opportunum allocutioni tempus obtineret.

3tio. Qui necdum scientiis requisitis ac virtute velut alis instructi ante tempus & maturè nimis evolant, amantque conversationes nondum aut vix Sacerdotio initiati, sæpè pascuntur vanâ gloriâ, & applausu hominum, citò effundunt spiritum, quem collegerunt, assuescunt negligere ea, quæ ex regula, ordinèque diei præscripto agere deberent, imò sæculares paulatim mores induunt, constatque experienciâ multiplici, excursionses istas præmaturas nobili fine non coronari. S. P. N. dicebat, Scholasticos nostros, quamdiu in studiis exercentur, & necdum tertiæ probationis annum egressi sunt, adhuc quasi in hybernis delitescere, in quibus arma parare, ac polire debeant, modumque pugnandi addiscere, ut postea in campum prodire, dæmonisque exercitum feliciter profligare possint. Stupendum, quòd Dux noster JESUS Christus triginta tantum tribus annis in mundo, quâ promissus Messias, victurus, licèt infinito zelo divinæ gloriæ, & animarum salutis propagandæ æstuans, licèt infinite sanctus, sapiens, omniscius,

scius,

scius, adedque nullâ in his omnibus præpara-
 tione indigens; trigesimo tamen prius ætatis suæ
 anno, & quidem præmisso quadraginta die-
 rum jejunio ac recollectione in publicum pro-
 dierit, in viam salutis, prædicando, catechizando,
 homines perducturus, hosque ipsos labores re-
 collectione quasi aliquâ, segregando se à tur-
 bis, orando in monte, interpolârit. Quid hæc
 designant, quid inclamant, quid ad oculum te
 docent aliud? quàm ut non ante tempus ab In-
 stituto tibi præfixum, nec nisi divite penu à
 scientia & virtute instructus, conversando cum
 hominibus, Operarium agas Apostolicum, la-
 boribusque his, illis Apostolicis peractis, fre-
 quenter te per orationem, tuique ipsius [ubi
 errâris, quid emendandum habeas] inspectio-
 nem recolligas. Proprium conversationis & la-
 borum Apostolicorum tempus advenit, post-
 quam sat probatus ad vota ultima admissus es,
 Cur, amabo, in ordine ad professionem consue-
 tudo à PP. Generalibus introducta & approbata
 obtinuit, ut expectandus sit trigessimus tertius
 ætatis annus expletus? an ut hominem te esse re-
 colens multis à virtute ac scientia subsidiis indi-
 gum, tribus saltem ætatis annis seriùs in cam-
 pum prodeas, quàm Archistrategus & Dux
 compagiæ vel cohortis, cui trans-
 scriptures?

Modus in conversatione tenendus.

5to. **M**odum conversationis Apostolicæ quod
 attrinet, observandum imò, ut, dum
 aliorum spirituale bonum conversando promo-
 ves, nil de intrinseco fervore amoris divini, &
 studio perfectionis propriæ perdas. Hinc S. Ber-
 nard. L. I. Confid. c. 5. Eugenium Papam sic al-
 loquitur: *Si totus vis esse omnium instar illius, qui
 omnibus omnia factus est, laudat humanitatem:
 sed si plena est, quomodo autem plena te excluso?
 Quid tibi prodest juxta verbum Domini, si uni-
 versos lucreris, te unum perdens?* Imò si detri-
 mentum patiâre vel unius gradûs gratiæ sancti-
 ficantis, & huic correspondentis æternæ gloriæ
 quod non potest non fieri, dum totâ die sine ne-
 cessitate excurrendo horas deproperas, tempo-
 re debito non oras, spiritualia negligis, & per
 hoc præterea, ut bene advertit Rodriq. fene-
 stram dæmoni aperis. *Si sapias, pergit S. Bern.
 concham te exhibebis, & non canalem. Hic si qui-
 dem penè simul & recipit & effundit; illa verò, do-
 nec impleatur, expectat, & sic, quod superabun-
 dat, sinè suo damno communicat*] reflecte ad
 eos, qui canali, & qui conchæ tibi videantur
 similes] *prudens caritas affluere consuevit, non
 effluere, ego nullum ad salutem pietatis gradum
 illi gradui anteponendum censeo, quem sapiens Ec-
 cles. 30. posuit, dicens: Miserebere animæ tuæ pla-
 cens DEO. Vos estis lux mundi, sal terra, ait
 Christus Matth. 5. ad viros Apostolicos. Sed qui*
 pri-

primam animæ suæ curam non habet, ejus lumen paulatim obtenebrescit, nec ratem con-
 diendis & extinguendis putoribus peccatorum
 velut salem, teste S. Augustino, Dominus misit.
 2. Non nimis multa assumes, cum, ut bene
 notat S. Greg. *impar inveniatur ad singula, qui
 confusâ mente dividitur ad multa.* Genuinus
 zelus non tam in eo positus est, ut multa com-
 plectatur, quàm ut officium ac ministerium ex-
 actè fiat. 3. Noningere te in officium alterius,
 aut ejus ad te penitentes attrahas, res hæc, et-
 iam inter viros à virtute spectabiles, invidia,
 animositatis mutuae, sensualitatis, & multipli-
 cis infirmitatis fomitem subministrat. 4. Nec
 etiam plus laboris suscipias, quam sanitas cor-
 poris ferre possit. Unus gradus sanitatis cum
 doctrina sufficiente plus prodest operario, quàm
 viginti gradus doctrinæ in corpore debili &
 morbis obnoxio. Eques, qui iter suum felici-
 ter absolvere desiderat, equi sui curam gerere
 cognoscitur. 5. Non nimis præproperè, in-
 ordinatè, aut ex præcipite imperu opera susce-
 pta peragas, sed præviè, præmeditatè omnia
 dispone, & optima ad salutarem finem asse-
 quendum media selige. 6. *Nescit Religio nostra
 personas accipere, nec conditiones hominum, sed
 animos inspicit singulorum.* Qui enim (ut idem
 in c. 1. Malach.) *suscipit eos, qui cum annulis
 aureis ad se veniunt, & pauperes repellit, nomen
 DEI despicit, & panem polluit doctrinarum, &
 in ipsum DEUM contumeliam facit: qui pro
 paupere æquè ac pro divite sanguinem suum fu-*

dit.

dit, *Increpata est superbia nostra, quæ nescit pensare homines propter homines, naturam non aspicit, honorem DEI in hominibus non agnoscit. Ecce, ire non voluit Filius DEI ad filium Reguli,* Joan. 4. *Et tamen venire paratus est ad salutens servi.* Greg. hom. 8. Hinc, si uni plus, quàm alteri impendere se vult operarius, id potiùs faciat parvulis, pauperibus, afflictis, simplicibus, aut inveteratis peccatoribus, quia hi præ cæteris indigent ejus operâ, in eâque nihil splendidæ vanitatis, sinistrae intentionis, aut ob hæc, illa sensualitatis se immiscet, sicque cum Jobo c. 19. dicere poterit cum magno suo solatio in lecto mortuali: *Oculus fui cæco* (pueris, aliisque ignorantibus) *pes claudo* (peccatoribus ob inveterata vitia difficulter in via mandatorum DEI progredientibus) Pater eram pauperum, aliorumque afflictorum. Ubi tamen notandum, quòd Viri Principes & Magnates tam Ecclesiastici, quàm sæculares à prudente operario non sint negligendi; sed eorum benevolentia solidis mediis & alloquiis concilianda; quia hæc majoris præ cæteris est momenti ob rationem boni universalioris, quod inde ad gloriam DEI redundare potest. Hanc praxin S. P. N. & verbo, & exemplo docuit; nam post DEUM Virorum Principum gratiam sibi adjungebat. V. Hist. Societ. P. 1. L. 10. Idem hunc in finem commendabat Societati, magnam adhiberet curam, ut nobiles bene educarentur.

Quomodo

Quomodo cum sequiori sexu agendum.

Sextò. **D**Emum, sicut in conversatione cum proximo omnibus debitor es, ita juxta Reg. 16. & 17. Sacerd. breviter in sede confessionalis sunt expediendæ fœminæ, nec colloquia cum iis extra confessionem miscenda, nisi de re vel gravissima, vel multum sanè aut necessaria, aut utili ad salutem vel perfectionem, severèque potiùs, quàm familiariter, cum paterna quadam gravitate cum iis agendum, & si confessio in privata domo, necessitatis vel alio titulo, facienda sit, debet sociùs ita esse præsens, ut possit videre, quæ agantur. In Ord. toti Societati comm. c. 1. n. 9. mandatur Provincialibus, ut visitationis tempore specialiter inquirent, num exactè servantur ea, quæ circa fœminarum visitationes præscripta sunt. Adjici hic meretur effatum magni illius Ascetæ P. Alvarez, nimirum quòd si quis ex obedientia infames fœminas accedat, ut illas Christo lucrificiat, cum iis agens mundissimas Angeli adinstar sit habiturus cogitationes. Si ex propria voluntate in cubiculo moretur (multò magis si ex eadem sinè socio ac teste vitæ cum mulieribus conversetur) fœdissimis sæpè sit urendus cogitationibus. Juxta eundem P. Alvarez privatæ etiam & viscosæ amicitia maximè cum mulieribus vitandæ, quæ corda agglutinant, & mœstitiam dum ab invicem disceditur, pariunt. Hinc prudens Confessarius eodem hortante plenam debet

relin-

relinquere libertatem pœnitenti confitendi subinde alteri, imò ostendere, pergratum id sibi esse, imò inculcare ejusmodi bonæ mulierculæ, ut subin confiteatur alteri, ne ipsi nimiùm affixâ eo ad aliam stationem avocato difficultatem quasi insuperabilem misera sentiat alium eligendi Confessarium. Tale debile capitellum, & talis Confessarius vel operarius, qui cordatam istam suis pœnitentibus indifferentiam non conatur instillare, imò & difficulter de loco in locum mobilis est, non secùs ac placenta in lebete adusta, pari apud me passu ambulant, nec ullam solidam ostendunt virtutem. Superi boni! Reges & Principes plenam relinquunt Superioribus nostris libertatem in amovendis, ad hunc, illum locum destinandis subditis suis. Difficultas subinde oritur à devotis scœminis, quæ nemini, quàm huic, isti se confiteri posse velut è tripode pronuntiant, & hæ Magnates aut Ministros Principum quoque invocant, ut minæ augeantur de damno huic, illi Collegio obventuro, nisi hunc, illum Patrem ibidem linquat Provinciæ Præses. Quò recidimus? S. P. Noster, etiam hac de causa, suos noluit promoveri ad Episcopatus, eò quòd non uni Diœcesi, sed toti mundo debitores facti ibi fructificare debeant, quo ad majorem DEI gloriam, & animarum salutem sancta eos vocat obedientia, & tu in schola virtutis abecedarie ob unam alteramve mulierculam uni loco velut plumbum affixus eris? Hæc faciat mihi DEUS, & hæc addat, ut genuino tandem afflatus spiritu ad Indos & Garamantes abeas,

abeas, aut si sive directè, sive indirectè ejusmodi tumultuum causa es, pro merito plectaris, nec confideas in viridi cespite. Si nolis, ut contra te stet ac maneat præsumptio, sed potiùs pro genuino Societatis filio haberi ames, abeas, quò vocatus es, quâ data porta, sinè valedictionis complimentis apud has, illas, & sicut aliàs debebas pœnitentes tuas instruxisse meliùs, sic saltem jam in obstruendo tumultuum fonte, & debitâ Superioribus obedientiâ exhibitâ te virum præsta. Sæculo valedicens non curasti lachrymas matris tuæ aut sororum, & jam à tot annis in schola virtutis exercitatus pasceris lachrymis muliercularum? imò & in causa eris invidiæ Societati conflandæ, aut damni inferendi, ingratus matris tuæ, quæ lacte doctrinæ ac virtutis tam diu te pavit, cuculus? tu passione præoccupatus audebis conqueri de indiscreto agendi modo Superiorum in te ab hoc, illo loco amovendo? cùm illi, ut honori ac famæ tuæ consulant, justas te amovendi causas sæpè externos cœlent, & alias tibi honorificas propalent.

S. P. N. etiam alia de causa viscosam voluit vitari amicitiam cum mulieribus, quæ aut sunt, aut videri volunt vel maximè spirituales, nempe, quia teste Ribad. ex earum consuetudine, vel intimiore quadam confidentia plerumque aut fumus sequitur, aut flamma. *De vestimentis enim procedit tineæ, & à muliere iniquitas viri.* Eccli. 42. Hæc considerans mirari destiti, quod aliàs cum stupore quodam & horrore legeram à magno Magistro P. Alvarez, Patribus tertiæ probationis

tionis fuisse inculcatum, maximam scilicet cautelam, ne intimior cum sceminis spiritualibus coalescat familiaritas, adhibendam esse, eò quòd spiritualis amor sæpè suos transgrediatur limites, & fiat carnalis, quemadmodum optimum vinum in fortissimum convertitur acetum, hocque priùs non adverti idem dicebat Alvarez, quàm dum mutux voluntates ita conjunctæ & agglutinatæ sunt, ut, quamvis illubenter, & cum aliquo sensu doloris, potiùs tamen à DEO, quàm à se invicem discedant & separentur, ne se contristant, judicantes non decere, sibi in illo amore teneroque affectu deesse; & tunc dæmon. accedens, ignemque accendens illos excæcat & illaqueat. Dii cælites præervent unumquemque à tam subtili, & sensum finè sensu gliscente per viscera peste. Sed & tu cogita illud ad Ephes. 4. *Nolite locum dare diabolo.* Per quæ verba non tantùm vetat Apostolus, ne cor tuum diabolo possidendum tradas; sed vel maximè, ne ipsi accessum pares, negligente sensuum custodiâ, & inutili improvidâ sensuali conversatione. Sanè Eva protractiore cum serpente discursu & oculos in lignum visu pulchrum conjiciendo ex una in aliam sensualitatem prolapsa, in virum & totam retrò pòsteritatem iliadem malorum invexit. Jam quando cogito, quòd primi parentes in gratia sanctificante finè hominis inferioris rebellione creati ceciderint, quia initiis non obstiterunt ad ulteriora inadvertenter mala deducentibus. Nonne justè inde infero, quòd

D

nemo

nemo satis cautus in conversatione esse possit.

Atque hæc sunt, quæ in animadversione hac quæ in qua, ratione conversationis Apostolicæ in quinque punctis inculcanda esse duxi, ut scilicet hæc ipsa tua conversatio cum proximo, quæ multum sæpè temporis per diem surripit, & succedat bene, & inter ministeria propria Societatis accenseri mereatur. Scio, quod varia opponi possint, maximè circa qualitates num. 2. à me in homine Apostolico cum proximo conversante requisitas; quia earum multæ tum à temperamento & talentis à DEO datis, tum ab educatione dependent. Interim, quia homo per DEI gratiam se ipsum potest perficere, & tu, ut suppono, iudicas, te verè ad Societatem JESU vocatum esse, adeoque DEUM velle, ut juxta hujus vocationis & professionis tuæ finem plurimum boni facias; etiam dubitare non potes, quin DEUS suâ gratiâ tibi adfuturus sit, dummodo tu ei, & tot ad te perficiendum subministratis in Societate mediis non desis, sed in juventute vis inferenda indomitæ animi motibus, ut fusiùs §. 13. animadv. 7. p. 2. ostendo, S. P. N. sic se vicit, & æstuantem militarem genium nobilissimæ stirpi suæ ingentum adeò frengit, ut aliam quasi naturam exposit induisse visus sit, & ideò medicus purans frigidi ac melancholici eum esse genii, stragulis & culcitris impositis ægrotantem ferè enecasset. Ignem te habere bonum est, & talis temperamenti homines S. P. N. ad Societatis munia maximè dicebat esse idoneos.

neos, dummodo à juventute eum discas in tua habere potestate. Melancholici esse genii non nocet, dummodò te sat mature discas vincere, & sic in modo agendi eris serias, nec præpropere aut inconsultò quidquam aggredieris, juxta illud: *Sat citò, si sat bene*, & quiscunque demum naturæ defectus sit, aut passio functionibus Apostolicis contraria, saltem tempore tertiæ probationis, annus hic integer in cultura interiori tuâ impendendus est, ut tuâ ipsius dominium acquiras. Porro hoc tuum sit solatium, si difficilioris es genii, aut multa adhuc defectu educationis dedolanda sunt, te decuplo plus mereri, si labore, aut etiam violentiâ adhibitâ te formes in virum perfectum, & ad id fortiter agendum & patiendum te perducas, quod alius serenæ mentis, mansuetus, optimâ educatione excultus, sinè difficultate facit, aut patitur. *Regnum cælorum vim patitur*, & luctamen arduum merentur tot coronæ tibi ex tuâ victoria obventuræ in æternum, maximè cum ex sublimi ipsa intentione vim tibi adhibeas, ut Divinorum omnium Divinissimum agere, & animabus pretioso Christi sanguine redemptis frugi esse possis. Jam quia per diem totum, sive domi, sive foris sis, variæ tentationes sive ab in- sive ab extrinseco occurrere possunt, visum est, amuleta quædam ex S. Script. verbis hic subnectere.